

20. yüzyılın ortalarına ya da klasik sömürgecilik sisteminin çözülmeye başladığı yıllara kadar sömürgeci ülkelerin insanları sömürge ülkelere yerleşirdi. Bu yerleşen insanlarla anavatandaki yönetimin arası bir süre sonra açılabilir ve çatışma bile çıkabilirdi. Mesela İngiltere'den gelip sömürge Güney Afrika'ya yerleşenler bir süre sonra daha fazla söz hakkı isteyerek Londra'daki yönetime başkaldırmışlar ve aralarında çatışma çıkmıştı.

Tersine örnekler de vardır. Mesela çok sayıda Cezayirli sömürgeci ülke Fransa'ya gelmiş ve orada çalışıyordu. Cezayir ulusal kurtuluş savaşı yıllarında bu işçilerin Paris'te yaptıkları gösteriye polis ateş açmış ve 100 kadar insan ölmüştü.

Lenin sermaye ihracına dayanan yeni sömürgeciliğin başlangıç yılları olarak 20. yüzyılın başını verir ama o yıllarda sömürgelerin büyük bölümü klasiktir, yeni sömürge değildir. Yeni sömürgecilik, klasik ya da işgale dayanan sömürgeciliğin hızla çözüldüğü 1960'lı yıllardan sonra başlayacaktır.

Bu sömürgecilik sona erince ve eski sömürgeler politik bağımsızlıklarını kazanınca, burada yerleşmiş olan sömürgeci ülkeden gelenler de genellikle merkez ülkeye dönerler; bir bölümü kalır.

Doris Lessing değişik romanlarında İngiltere'den gelip bir Afrika ülkesine yerleşen bu insanların hayatlarını anlatmıştır.

Sonraki yıllarda göç tersine döndü; 20. yüzyılın ikinci yarısındaki adıyla 3. dünyadan insanlar, 1. dünyaya ya da ABD ve kapitalist Avrupa ülkelerine göç etmeye başladılar. Bunların bir bölümü –Almanya'ya gelen Türk işçileri gibi- anlaşmayla göç etmişti. Daha sonra bu göç aile birleşmesi ve kaçak göç yoluyla sürecekti.

İran, Afganistan, Irak, Afrika ülkeleri, Türkiye ve daha sayılabilecek çok sayıda ülkeden insanlar

bir yolunu bularak ABD, Avustralya ve kapitalist Avrupa ülkelerine yerleşmeye çalışacaktı.

Bu ülkeler arasında özellikle Fransa çıkardığı kaçak göçmen aflarıyla tanınır. Ülke kaçak göçle dolar, ardından belirli şartları yerine getirenler için göçmen affı çıkar. Bunlar bir yıllık oturma alırlar; bir yıldan sonra hala iş bulamamış olanların oturumları ise uzatılmazdı.

1981 yılının kış aylarında Fransa'da böyle bir göçmen affına rastlamış ve başka isimle bir yıllık oturma almıştım. Fransa o sırada Türkiye'den gelenlerin iltica başvurularını kabul etmiyordu. 1982 Şubat'ında kabul etmeye başladılar ve ilk iltica alanlardan birisi oldum.

Hatırlarım; iltica dairesinde Türkçe bilen Ermeni bir kadın çalışıyordu, ona arandığıma kanıt olarak fotoğrafımın basılı olduğu Hürriyet gazetesini götürmüştüm: hapisten kaçmıştır, büyük firarın organizatörü filan yazıyordu. Gazeteyi verirken biraz endişeliydim ama kadın, "Bu çok iyi bir kanıt," diyecekti.

Sonraki yıllarda da Fransa'da birkaç kere göçmen affı çıktığını hatırlıyorum.

Almanya'da ise böyle bir af düşünülemezdi ve hiçbir zaman da olmadı.

ABD ve Fransa, Almanya, İngiltere, Hollanda, Belçika ve kuzey ülkelerinde alınan bütün önlemlere rağmen güneyden gelen göç sürecekti. Bu kaçak olarak yapılıyor ama sonunda genellikle ilticaya başvuruluyordu.

Bu insanlar bu ülkelerde ucuz işgücüydüler. Ne iş olsa yapıyorlar ve ülkelere sürekli olarak para gönderiyorlardı. Bazı Afrika ülkeleri ve Filipinler'de dışarıdan gelen döviz önemli miktardaydı ve ülkenin ödemeler dengesi açığını azaltıyordu.

Akdeniz üzerinden bir bölümü ölümle biten yolculuklarla insanların İtalya'ya ulaşmaya çalıştıklarını biliyoruz.

Benzer durum birkaç yıl Ege'de de yaşandı. Özellikle Suriye ve Irak'tan gelen mülteciler denizi geçip Yunanistan'a ya da bir Avrupa Birliği ülkesine ulaşmaya çalışıyordu.

2015 sonunda çok sayıda insan özellikle Suriye'den gelip, Türkiye'den geçip, yaya olarak Avrupa ülkelerini geride bırakıp Almanya sınırına gelmiş ve bu ülke de yaklaşık 900 bin mülteciyi almıştı.

Zamanın Almanya İşverenler Sendikası Başkanı yaptığı açıklamada hükümetin kararını övmüş ve ülkede çok sayıda eğitim düzeyi düşük işçiye ihtiyaç bulunduğunu, bu insanların kısa bir eğitimden sonra bu işleri üstlenebileceklerini belirtmişti.

Kaçak göç alan en büyük ülke ABD'dir. Güney ve Orta Amerika ülkelerinden gelen çok sayıda insan alınan bütün önlemleri atlatmanın yolunu bularak bu ülkeye girmektedir. **Mülteciler Göçmenler** kitabında açıklamaya çalıştığım gibi, göç eskisine göre kolaylaşmıştır. Herkesin gideceği ülkede yakınları mutlaka vardır. Kendisinden önce gidip yerleşmiş bu kişiler yeniyi aralarına almakta, kaçak iş bulmaktadırlar.

Trump bu göçü önlemek için sert tedbirler aldı.

Yakında göreve başlayacak Biden ise göç politikasında değişikliğe gideceğini, kaçaklar için af düşündüğünü açıkladı. Ne kadar gerçekleşir, bilinmez ama bu açıklama bile yeterli oldu.

Hondorus'tan yürüyerek yola çıkan yaklaşık 9000 kişi önce Guatemala'ya girdi. Burada kendilerini engellemek isteyen polisle çatışıp yoluna devam etti. Meksika, ABD ile yapılan anlaşma gereği bu göçü durdurmak için sınırlarında yeni önlemler aldı.

Ne olursa olsun işsizlikten ve ülkelerindeki çeteler savaşından kaçan bu insanların bir bölümü ABD sınırına ulaşacaktır. Ne kadarı geçebilecektir, bilinmez.

ABD’li yetkililer “boşuna masraf yapmayın, Biden de güney sınırını açmayacaktır” dediler ama kaç kişi inanacaktır, bilinmez.

Çok sayıda ülkede insanlar gitmek istiyor. Kendi çabalarıyla ve bazen insan kaçakçılarıyla yola koyuluyorlar. Genellikle sonuca ulaşamıyorlar, bir yerde –mesela Ege’yi geçebilseler bile Yunanistan adalarındaki mülteci kamplarında- takılıp kalıyorlar.

Aynı kitapta büyük bir göçmen ekonomisinin varlığından söz etmiştim. Kapsamı çok büyük ve toplam miktarı tahmin etmek bile zordur.

Cebine en az 1000 Dolar koymayan ya da bu parayı yolda bir şekilde bulacağına inanmayan yola çıkmaz. Yoldaki herkes mültecileri -bir deyimle- söğüşlüyor. Ucuz iş gücü, kadınlar ucuz fuhuş için gerekli, ev kiralari mülteciler için pahalı ve sınırda fahiş fiyata telefon kartı satanlar bile bulunuyor.

Cep telefonu mülteci için çok önemlidir. Önden gidenlerden bilgi alır, hangi yol açıktır, hangisi kapanmıştır, bilmesi gerekir. Telefon kartı satıcıları da hizmeti mültecinin ayağına kadar getirir, tabii yüksek fiyatıyla birlikte...

Şimdi yeni ve büyük bir göç var; bazı Güney Amerika ülkelerinden ABD’ye yönelik göç...

Bakalım gelişmeler nasıl olur?